

MEZŐGAZDASÁGI ŐSTERMELŐK

A Képviselői Információs Szolgálat Infojegyzete a [T/3768](#) számú törvényjavaslathoz kapcsolódóan készült. A családi gazdaságokról szóló 2020. évi CXXIII. törvény őstermelőkre vonatkozó szabályait mutatja be, elsősorban az adminisztratív és adózási szabályokra fókuszálva.

- 2021. január 1-jét követően a mezőgazdasági őstermelő társadalombiztosítási jogviszonyához már nem szükséges, hogy a rá vonatkozó nyugdíjkorhatárig hátralevő ideje és a megszerzett szolgálati ideje együttesen elérje a 20 évet. Az új szabályozás szerint az őstermelő biztosított, amennyiben egyéb jogcímen nem biztosított és nem minősül saját jogú nyugdíjasnak ([2019. évi CXXII. törvény](#) a társadalombiztosítás ellátásaira jogosultakról, valamint ezen ellátások fedezetéről).
- Az adózási kedvezményeken felül a [Csgtv.](#) által definiált új működési formák, köztük az őstermelők számára további könnyítést jelent, hogy első helyen szerepelnek a földek elővásárlási és előhaszonbérleti rangsorában a földforgalmi törvény ([2013. évi CXXII. törvény](#) 46. § (4)) alapján.
- Az őstermelők számára nyújtott kedvezmények hatása a törvény hatálybalépését követő rövid időn belül megfigyelhető volt. Amíg 2021. január 1-ig hazánkban 290 ezer őstermelőt tartott nyilván az Agrárkamara, addig alig négy hónappal a törvény hatályba lépését követően az őstermelők száma már 402 ezerre nőtt ([Szedlák, 2022](#)).

Az Európai Unió gazdaságainak mintegy kétharmada 5 hektárnál kisebb méretű. A termelési skála másik végén az 50 hektáros vagy annál nagyobb (7,5%) gazdaságokat találjuk, melyek az EU mezőgazdasági hasznosítású területének mintegy kétharmadát (68,2%) művelik meg.

Az EU tagállamaiban a munkaerőfelhasználás szempontjából legjellemzőbb gazdaságtípus ([2020-ban 94,8%](#)) a családi gazdaság. Az Eurostat definíciója szerint családi gazdaság, ahol az állandó munkaerő legalább 50 százalékát családtagok biztosítják ([Eurostat, 2020](#)).

Magyarországon 2010 és 2020 között a gazdaságok száma 351 ezerről 241 ezerre csökkent. A gazdaságokon belül a családi munkaerő 2010-ben a mezőgazdaságban végzett összes munkának még 70, 2020-ra már csak 56 százalékát tette ki. A családi gazdaságok munkaerőállománya nem fizetett családtagokból vagy időszakos munkaerőből és állandó/fizetett alkalmazottakból tevődik össze. A családi gazdaságok jellemzően elsősorban önellátásra törekednek és feleslegüket értékesítik. A 2010-es évek közepén még 700 ezer családtag végzett nem fizetett mezőgazdasági tevékenységet, 2020-ra számuk 29 százalékkal csökkent ([KSH Agrárcenzus 2020](#)). A kedvezőtlen tendenciák ellenére a hazánkban működő 241 ezer gazdaság közül a családi gazdaságok továbbra is fontos szerepet töltenek be az élelmiszertermelésben és az agrár-biodiverzitás megőrzésében ([Szedlák, 2022](#)).

HAZAI SAJÁTOSSÁG, EGYEDI FOGALOM

Magyarországon a családi gazdaságok fogalomkörén túl létezik egy Európában ismeretlen hazai sajátosság, az **őstermelő fogalma**. A fogalom olyan magánszemélyt jelöl, aki 16. életévét betöltötte és saját gazdaságában mezőgazdasági és elsődleges feldolgozású élelmiszeripari termék előállítását vagy kapcsolódó kiegészítő tevékenységet végez. Olyan gazdáról van szó, akiknek célja természetes környezetben megtermelt, minőségi termékek előállítása családi gazdaságukban; a saját fogyasztáson túl értékesítési céllal is. Ennek a termelési módnak egyik legnagyobb előnye, hogy a termelőtől a vásárlóig tartó út lényegesen rövidebb, mint az élelmiszerlánc más eseteiben. Ebből adódóan sem a tárolás, sem a szállítási idő nem kívánja meg a termékek megszerezését, tartósító szerek alkalmazását. Nincs szükség köztes szereplőkre, szállítási, közvetítői díj megfizetésére.

Az őstermelők termelési kapacitásai ugyanakkor végesek, nem tömegáruk előállítására szakosodtak. Mindazonáltal fontos közreműködői a vidéki térség gazdaságélénkítésének, a minőségi élelmiszerelőállításnak és a környezetkímélő termelésnek (ostermeloitermekek.hu).

SZABÁLYOZÁSI HÁTTÉR

A Nemzeti Agrárgazdasági Kamara (továbbiakban: [Agrárkamara](#)) már 2018-ban kezdeményezte az őstermelői rendszer modernizálását, a családi gazdaságok jogi személyiséggel történő felruházását és a kis- és közepes gazdaságok kedvezményes adózásának kialakítását. A több évre nyúló egyeztetést követően az Országgyűlés 2020. november 30-án fogadta el a családi gazdaságokról szóló, [2020. évi CXIII. törvényt](#) (továbbiakban: Csgtv.).

A 2021. január 1-jén hatályba lépett törvény elsődleges célja, hogy az agrárgazdaságban tevékenykedő családok megválaszthassák a méretükhöz leginkább igazodó működési formát. A törvény rendezi a családi gazdaságok jogállását, megkönnyíteni igyekszik működési, adózási feltételeiket és csökkenti a rájuk nehezedő adminisztrációs terhet ([Közös Agrárpolitika 2023–2027, Nemzeti Stratégiai Terv](#)).

Az új törvény modernizálja a családi működési formákat és létrehozza az alábbi működési formákat:

- őstermelők,
- Őstermelők Családi Gazdasága (ÖCSG),
- Családi Mezőgazdasági Társaság (CSMT).

A törvény értelmében mezőgazdasági őstermelő önállóan, őstermelőként vagy őstermelők családi gazdaságának tagjaként végezhet őstermelői tevékenységet. A következőkben kizárólag az első működési formára, az őstermelőkre vonatkozó törvény adta sajátosságokat és lehetőségeket vizsgáljuk meg.

Őstermelő az a 16. életévét betöltött magánszemély, aki szerepel a mezőgazdasági őstermelői nyilvántartásban; és saját gazdaságában mező-, erdőgazdasági tevékenységet, valamint kiegészítő őstermelői tevékenységet, továbbá e

tevékenységből származó termékfeldolgozást folytat. Utóbbi során saját gazdaságában előállított alapanyagot használ fel, és ezek feldolgozása nem haladja meg a törvény végrehajtására kiadott rendeletben ([52/2010. \(IV. 30.\) FVM rendelet](#)) meghatározott mennyiséget. A Csgtv. kiköti továbbá, hogy az őstermelő kiegészítő tevékenységből (pl. falusi turizmusból, kézművesipari tevékenységből, takarmány-előállításból, fűrészáru-feldolgozásból stb.) származó bevétele nem haladhatja meg éves bevételének egynegyedét. Ellenkező esetben a kiegészítő tevékenység nem minősül őstermelői tevékenységből származó bevételnek, mely miatt a későbbiekben részletezett átalányadózási szabályai nem érvényesíthetők.

A törvény rendelkezése szerint őstermelői tevékenység akkor kezdhető el, ha a magánszemély kérelmét az Agrárkamara ([nak.hu, 2021. január 4](#)) elfogadta és őstermelőként rögzítette. Azok az őstermelők, akik a törvény hatályba lépése előtt, azaz 2020. december 31-én hatályos őstermelői igazolvánnyal rendelkeztek, a jogfolytonosság értelmében az új törvény hatályba lépésével automatikusan őstermelőknek minősülnek.

A nyilvántartásban szereplő őstermelői tevékenységet a magánszemély egyéni vállalkozóként nem végezheti. Az őstermelői nyilvántartásban nem szereplő tevékenység ugyanakkor egyéni vállalkozóként végezhető. A Csgtv. nem érinti a közkereseti, betéti, korlátolt felelősségű társaságokat és a szövetkezetek működését. Nem érinti az olyan egyéni vállalkozót sem, aki nem tagja családi gazdaságnak, ezért az ilyen változatlan szabályok szerint működhet tovább, valamint a személyi jövedelemadóról szóló [1995. évi CXVII. törvény](#) (továbbiakban: Szja. tv.) szabályai szerint adózik ([Sinka, 2022](#)).

Adminisztrációs és működési könnyítések

A Csgtv. nem csupán új működési formákat hozott létre, de a hozzájuk kapcsolódó adminisztrációban is változásokat hívott életre. Az őstermelőket 2021. január 1-től a [Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal](#) (továbbiakban: Nébih) által üzemeltetett élelmiszer-felügyeleti információs rendszerben ([FELIR](#)) tartják nyilván. Ezzel az újítással a korábbi,

azonosításra szolgáló őstermelői igazolvány létjogosultsága megszűnt és helyette a [FELIR-kódszám](#) szolgál azonosításra ([penzcentrum.hu, 2021. október 24.](#)). Az őstermelő kizárólag olyan termék értékesítésére jogosult, amit a **FELIR rendszerbe** bejelentett. Amennyiben az értékesítés helyén az őstermelő nem tünteti fel a „*Saját őstermelői tevékenységből származó termék*” feliratot, FELIR azonosítóját és a Nébih tevékenységazonosítót, úgy a hatósági ellenőrzések alkalmával 100 ezer forintig terjedő bírság szabható ki rá. Az eddigi tapasztalatok azt mutatták, hogy sok őstermelő nincs tisztában ezzel a kötelezettségével, vagy nem biztos abban, hogy mely azonosítót kell feltüntetnie értékesítéskor. Ennek megkönnyítésére a Nébih egy új funkciót biztosít az [őstermelő kereső felületén](#). Innen az őstermelő letölthet és kinyomtathat egy QR kóddal is ellátott posztert, mely minden szükséges adatot tartalmaz, ami az értékesítéskor kihelyezendő.

Az értékesítés szempontjából fontos változás, hogy **az őstermelő nem köteles személyesen értékesíteni**, hanem nevében, annak képviselőjeként közeli hozzátartozója vagy alkalmazottja is eljárhat. Azaz, piacokon vagy vásárokon például családtagok is árusíthatják az őstermelő termékeit.

Miután 2021. január 1-től megszűnt az őstermelői igazolvány, vele együtt megszűnt a korábban szükséges évenkénti érvényesítési szabály is. Ezentúl már nem kell minden év március 20-ig felkeresni a falugazdászt az őstermelői jogviszony meghosszabbítása miatt. Az őstermelő mindaddig őstermelő marad, míg a nyilvántartásból való törlését nem kéri ([NAK, 2021. január 4.](#)).

Korábban az őstermelői tevékenység végzéséhez egy úgynevezett értékesítési betétlap kapcsolódott, ezzel vált az őstermelő kedvezményes adózásra jogosulttá. 2021. január 1-jét követően is választhatja ezt a megoldást bevételi vezetésére, de emellett bármi mást is, mint pl. pénztárkönyvet, naplófőkönyvet, bevételi és költségnyilvántartást.

Kedvezményes adózási környezet

Az Csgtv., az Szja tv., valamint A mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló [2013.](#)

[évi CXXII. törvény](#) együttesen, a korábbinál kedvezőbb adózási környezetet nyújt az őstermelők, az őstermelők családi gazdasága és a családi mezőgazdasági társaságok számára. A kedvezmények mértéke alapvetően a mindenkori minimálbérhez kötött mely a [573/2022. \(XII. 23.\) Korm. rendelet](#) szerint 2023. január 1-től 232 000 forint.

A mezőgazdasági őstermelőnek az őstermelői tevékenységből származó bevételéből nem kell jövedelmet megállapítania, azaz **nincs személyi jövedelemadó kötelezettsége** abban az esetben, ha az őstermelői tevékenységből származó bevétele az adóévben nem haladja meg az éves minimálbér felét, mely 2023. január 1-től 1 392 000 forint ([kormany.hu, 2023. február 9.](#)). Ha a bevétel ezt meghaladja, a mezőgazdasági őstermelő a teljes bevételt figyelembe véve **köteles jövedelmét meghatározni és ezután adózni**. A jövedelem megállapítása az őstermelő tevékenységétől függetlenül 90 százalék költséghányad levonásával történik.

2021. január 1-ét követően az őstermelő alapvetően két adózási mód közül választhat. Az egyik az **átalányadózás**, a másik az önálló tevékenységre vonatkozó adózási szabályok alkalmazása. Utóbbinak két formája ismeretes: a **tételes költségelszámolás**, valamint a **10 százalékos költséghányad alkalmazása** ([nav.gov.hu, 2022. január 31.](#)).

A mezőgazdasági őstermelő **akkor alkalmazhatja az átalányadózást**, ha őstermelői tevékenységből származó bevétele az adóévben nem haladja meg az éves minimálbér tízszeresét, azaz a 27 millió 840 ezer forintot (2023. január 1-én hatályos minimálbérrel kalkulálva) ([feol.hu, 2021. május 12.](#)).

Amennyiben az őstermelő átalányadózó, úgy őstermelői jövedelmének az éves minimálbér felét meg nem haladó része adómentes. A fennmaradó, adóköteles jövedelem után az őstermelőt 15 százalékos mértékű személyi jövedelemadó kötelezettség terheli.

A Szja tv. értelmében az őstermelő, amennyiben nem lépte túl a fent említett bevételi értékhatárt, **főszabályként átalányadózó**. Természetesen ettől eltérő adózási módot is választhat. Jövedelmét az adóévben tételes költség-

elszámolással vagy 10 százalékos költséghányad alkalmazásával is számíthatja, azonban erről a választásáról nyilatkoznia kell (nav.gov.hu, 2021. augusztus 26.). A nyilatkozatot évente meg kell ismételnie, amennyiben a következő adóévben sem kíván átalányadózó lenni.

Az új szabályozás egyik alapvető hozadéka az őstermelők számára, hogy a mezőgazdasági őstermelői tevékenységhez kapcsolódó, jogszabály vagy **nemzetközi szerződés alapján folyósított támogatások** nem minősülnek bevételnek, azaz adómentesek.

Egy másik alapvető változás az **őstermelői kiegészítő tevékenységekre** vonatkozik. Amennyiben a kiegészítő tevékenység meghaladja az őstermelői tevékenységből származó összes bevétel 25 százalékát, úgy a kiegészítő tevékenység bevétele nem minősül őstermelői tevékenységből származó bevételnek. Ez esetben nem lesz érvényes rá az őstermelőket

kedvezményes (átalányadózásra vonatkozó) szabály, hanem helyette az **önálló tevékenységből származó jövedelemre** vonatkozó Szja tv. szabályai a mérvadók ([Túri, 2020](#)).

1. ábra: Példák az átalányadózó mezőgazdasági őstermelő adókötelezettségeire

Forrás: [Infoszolg/Sinka, 2022](#)

Források:

- [2020. évi CXXIII. törvény](#) a családi gazdaságokról
- [1995. évi CXVII. törvény](#) a személyi jövedelemadóról
- [52/2010. \(IV. 30.\) FVM rendelet](#) a kistermelői élelmiszer-termelés, -előállítás és -értékesítés feltételeiről
- [2013. évi CXXII. törvény](#) a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról
- Sinka Júlia: [Őstermelő vállalkozások adózása és járulékfizetése](#). Menedzser Praxis, 2022.
- [A mezőgazdasági őstermelő adózása 2022](#). Információs füzet 6, nav.gov.hu, 2022. január 31.1

Készítette: Dr. Hantos Krisztina
Képviselői Információs Szolgálat
E-mail: infoszolg@parlament.hu

infoszolg

Internet: www.parlament.hu/infoszolg
Intranet: intra.parlament.hu/infoszolg/
Tel.: 441-6486